

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt XII. De Christi ascendentis in cælum gloria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

sumus; omnes omnino qui vel olim nati sunt, vel omnibus terris ac saeculis pascentur, in hujus praedone unguis incidant necesse est. Nemo haecenus ab hoc praedone liber evasit, evadet nemo. Cerne animo longissimam praecedentium, nec minus longam sequentium catervam. Hac ipsa, qua loquimur, hora quot mortalium millia mortis falarica sternuntur? Mors artes omnes eludit, preces conceptissimas spernit, amplissima promissa rejicit, non aetatem, non sexum attendit, natalium imagines, titulos, falces proterit, imperium nescit, Principes non agnoscit, blanditias omnes contemnit, vim nullam metuit, superstitum omnium vitam extinguit.

Sed aequo simus animo, jam ipse etiam in praedam cessit tam immanis praedo. Fit subinde ut juvenis male ingenuatus, & ad furta pronus modo pecuniola, modo strophium, modo chirothecas, modo telam, jam cingulum, jam librum, jam pileum furaci manu subducatur. Ita minoribus furis initiatus ad majoris harpagandi peritiam in dies proficit. Audacior tandem ex aula Principis argenteum vel scyphum, vel patinam, vel guttum aut maluvium clepit, sed apud aurificem miser, quem furtum venditurus adit, a Principalibus insignibus proditur; in vincula trahitur, torquetur; hic minor furta omnia prioris vitae fatetur. Mors ab orbis origine furtis & rapinis continuus affucta, mortalium nemini non carissimum quod habuit, vitam eripuit. Hanc protoplastis, hanc posteros universis extorrit; nulla domus quam non exspiravit, nulla laterbrae quibus praedam non extraxerit, ita oppida, civitates, provincias, regna, jam saepius vacuavit incolis, huic rapiendi licentiae jam nimium assuetae. Sed haec omnia minuta possunt capseri furta, & Laverna artes jocosae. Illi omnes erant homines caduci, velut poma vermiculosa, putrida, ad moriendum nati. Hinc homines ejuscemodi abripere in praedam, morti non erat probrosum. Sicuti cerfos ad viam conlitas depopulari, aut silvestria pira vel poma furtis nata carpere, viatoribus non vetitum, quis enim ta curat? ita mors impunè sustulit, quos ad interitum editos scivit. At ubi mors Christum Dei Filium, benedictum virginem utrumque fructum carpsit, cum vitae Dominum occidit, cum aureum hoc carchesium surripuit, furtum audacissimum, & prioribus minutis omnibus longe grandius commisit, nec enim peculatus tantum, aut rapina vel sacrilegium, aut plagium, sed laesa majestatis crimen fuit maximum. In hoc flagrantissimo delicto mors deprehensa, & ad crucem Dominicam, velut ad equuleum torta priora furta omnia est confessa. Atque hoc obeunte Christo sepulchra referata, testantur sepulchrorum apertio, sceleris confessio, rapinarum restitutio. Perinde si mors dixisset: En Domine arcum & sagittas meas, en praedam, quam rapui ac sepulchris abdens occultavi. Me victa fateor, parata furtum omne restituerem.

Vicit ergo, vicit bonus Iesus, vicit Elephantem, vicit Leonem, vicit & Crocodilum. Mundus, mors, diabolus, triumphali curru Christi captiva mancipia trahuntur. Id triumphale! Absorpta est mors in victoria. Vbi est mors victoria tua, ubi est mors stimulus tuus? Nonne praedictum: Ero mors tua, o mors: vix qui praedaris; jam praedata, jam ipsa facta es praeda. Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum IESUM CHRISTUM. Iam mori non formidemus. Bona mors, initium est vitae.

CAPUT XII.

De Christi in caelum ascendenti gloria.

PROMISSIS, reor, stetitimus, & de Christo etiam Resurgente disseruimus. Sed omnino par est, ut Tom. 11.

qui Resurgenti victoriam spectavimus, Ascendentis quoque triumphum hilari erectoque vultu profequamur. Hic ego, mi Lector, quam potero, brevissimus ero, & summa rerum capita non explicabo, sed ed solum digito monstrabo, altiori cogitatione commeditanda. Estet quidem dignissimum & Ascendentis gloriam singulari libro proponere spectandam: nec ad eam rem parata jam composior scriptio deesset, sed ne nimium extra promissum abeam, & deum de tabula manum amoveam, hanc visum est coronidem ac clausulam apponere.

§. I. De Christo in caelum ascendente oracula & vaticinia.

ENoch homo justus in caelum a Deo translatus est, idque ante Moyses leges. Et facti sunt omnes dies Enoch trecenti sexaginta quinque anni. Ambulavit cum Deo, & non apparuit, quia tulit eum Deus. Elias dum Moyses leges farent, in caelum curru igneo subvectus est. Cunque pergerent, & incidentes sermolarerunt utrumque: & ascendit Elias per turbinem in caelum. Servator orbis Christus nova lege gratie stabilita, nec translatus, nec subvectus, orbis caelestes sua virtute penetravit, non sine spoliis ed reverfus unde ad nos descendat. Ascensionis ergo suae Dominus pronuntios & testes habuit: unum ante legem, unum sub lege, ut quandoq; veniret ipse, qui veraciter caelos transire posset.

Ita nepos Abrahami Iacobus, in baculo meo, inquit, transivi Jordanem istum: & nunc cum duabus turmis regredior. Ita noster e caelo peregrinus ad nos pauperimus venit stabulo exceptus, nunc hominum & Angelorum turmis stipatus revertitur. Hac in re no dissimilis othioni, qui habet centum oves, & si perdidit unam ex illis, dimittit novaginta novem in deserto, & vadit ad illam qua perierat, donec inveniat eam: & cum invenit eam, imponit in humeros suos gaudens, & vicinos denuo convocat amicos & vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia invenit ovem meam, que perierat. Ita Christus Angelis relictis, perditae genti humanae in subsidium properavit. Vbi amissam hanc oviculam invenit, inter gaudia in caelum remeavit.

Canebat olim Moyses: sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas, & assumpsit eum, & portavit in humeris suis. Christus aquile non absimilis e pluribus causis: 1. Aquila volucrum regina, volatu vincit omnes. 2. Solem in retortis oculis intueatur. 3. Vngue & rostro victum sibi parat e praeda. 4. Pullis suis providet sollertissime. 5. Solis aspectum recusantes pullos exturbat nido, & ut degeneres abjicit. 6. Adultiores ad evolandum exemplo suo provocat. 7. Tandem illos deserit, ut ipsi suo se labore alant. Christus 1. Rex est tam in praesepi quam in cruce, tam a Magis adoratus, quam a militibus & Phariseis irrisus. 2. Christus Deus seipso beatissimus, etiamnum viator, & cum inter nos ageret, aspectu Dei fruebatur. 3. Exarmatis hostibus, quos occumbendo vicit, spolia detraxit. 4. Cum dilexisset suos qui erant in mundo, usque in finem dilexit eos; & hoc unum moriendo egit, ut sui viverent. Filios in malum obstinatos, disciplinae odiores, a paternam indole alienos exhaeredit, rejicit, a se segregat. 6. Suos ad caelestia inuitans, In domo Patris mei, ait, mansiones multae sunt: Vado parare vobis locum. 7. Rediturus in caelum suis valedicens, vado, inquit, ad eum qui misit me. Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis, expediet vobis ut ego vadam.

Haec omnia diversis oraculis & vaticiniis illustrissima. Micheas praecinit: Ascendet pendens iter ante eos. Et transibit Rex eorum coram eis, & Dominus in capite eorum. Huic regius Phaltes respondet velut rem gestam.

P p com

Ab origine mundi furtis & rapinis continuus affucta. In Christi morte sic rapinarum restitutio. 1. Cor. c. 15. vers. 55. Osee c. 13. vers. 14. 1. Cor. c. 15. vers. 57.

Gen. c. 5. v. 23. & 24. Elias dum Moyses leges farent, in caelum curru igneo subvectus est. 4. Reg. c. 2. vers. 11. Christus nova lege gratie stabilita virtute caelos transivit. Gen. c. 32. vers. 10. Luc. c. 5. v. 4. & seq. Deut. c. 32. vers. 11. Christus aquila non absimilis e pluribus causis. Ioan. c. 14. vers. 2. Idem c. 16. v. 5. 6. & 7. Mich. c. 2. vers. 13.

Psal. 66. commemorans. Ascendit Deus in jubilo, & Dominus in voce tubæ. Carrus Dei decem millibus multiplex, millia letantium: Dominus ejus in Sinai in Sancto. Ascendisti in altum, cepisti captivitatem, accepisti dona in hominibus. Isaías non sine admiratione interrogans, Quis est iste, inquit, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra, iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis sue? Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Hunc ipsum bello reducem victorem Psaltes divinus prædicans, Deus meus, inquit, magnificatus es vehementer. Confessionem & decorem induisti, amictus lumine sicut vestimento. Qui ponis nubem ascensum tuum, qui ambulat super pennas ventorum. His vaticiniis Paulus consideratis, Ascendens in altum, inquit, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus. Quod autem ascendit quid est, nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ: Qui descendit, ipse est & qui ascendit supra omnes calos, ut impleret omnia. Illic enim reverebatur, ubi jam erat, & inde redibat, ubi remanebat: quia cum per humanitatem ascendit in cælum, per divinitatem suam, & terram pariter continebat & calum. Quia igitur, inquit B. Leo, Christi ascensio, nostra est proventus, & quod præcessit gloria capitis, eodem Domini actione latemur. Sed hoc probè sciamus: Quod profundius jam descenderimus, hoc deinde altius ascendemus.

Psal. 103. v. 1. 2. & 3. Ad Ephes. 4. v. 8. 9. & 10. Greg. hom. 29. in Evang. Leo serm. 1. de Ascens. Dom. mibi pag. 203.

§. II. Christi in calum ascendentis imagines & umbra.

Hebraus Hercules Samson ingressus Gazam urbem, mox Philistæis insidiis cinctus est. At ille, quod Iudicum Annales memorant, Dormivit usque ad medium noctis: & inde consurgens apprehendit ambas portas cum postibus suis & serâ, imposuitque humeris suis portavit ad verticem montis, qui respicit Hebron. Dominus Iesus, Samson verissimus, Iudæorum tribulium suorum perfidia in crucem actus, & in tumulo compositus dormivit ultra noctis medium. Denique portas æternitatis complexus in altissimos cæli montes evasit. Hic ille noster Samson leonem ab inferis, seyum nimis, in viâ confecit. Hic nostræ libertatis vindex & assertor, myrrham cum aromatibus messuit moriendo, favum cum melle comedit resurgendo, vinum cum lacte bibit ascendendo.

Postquam Regius Saulis citharedus & armiger David formidinem Hebræi agminis Goliathum dejecit & obruncavit, à Palestinæ Metropoli Hierusalem ceterisque civitatibus, ingenti plausu & gratulatione, non sine symphoniâ & festivis choreis est receptus. Christus devictis hostibus, mundo, morte, diabolo, festivissimis plausibus ab omni cælo salutatus, in civitatem illam manentem, beatissimam, est introductus.

Hic idem David jam unctus rex, cum adversus Amalecitas eruptionem moliretur, quadringentis soldum visis stipatus, ecce illi (quod facti Regum asserunt) discumbebant super faciem universæ terræ comedentes & bibentes, & quasi festum celebrantes diem, pro cunctâ prædâ & spoliis quæ ceperant de terrâ Philistim, & de terrâ Iudæ. Et percussit eos David à vespere usque ad vesperam alterius diei. Venit ergo David in Siceleg, & misit dona de prædâ senioribus Iudæ proximis suis, dicens: Accipite benedictionem de prædâ hostium Domini.

Iam hostes Christi velut re optime gestâ, & amoto grandi adversario triumphabant. Sed ecce dum sibi met applaudunt stultissimè, diemque festum agunt, Christus à funere redivivus è tumulo prodit, novâ suos lætitiâ perfundit, benedictionem & munera dividit, in cælum triumphans redit. Iam reverâ, quod beatus Leo dixit, infirmitas in virtutem, mortalitas in immortalitatem, contumelia transiit in gloriam, quam Domi-

Leo ser. 2. de Ascens. Dom. pag. 206.

Anus Iesus in multis manifestis documentis, multorum declaravit aspectibus, donec triumphum victoriæ, quem reportarat à mortuis, inferret & calis.

Jacob Isaaci filius Iosepho sibi nato focerum Labanum conveniens, Dimitte me, inquit, ut revertar in patriam, & ad terram meam. Raphael Angelus suo munere in Tobia itinere perfunctus, Tempus est ergo, inquit, ut revertar ad eam, qui me misit. Vos autem benedicite Deum, & narrate omnia mirabilia ejus. Christus non uno sed pluribus filiis inter labores & dolores acquisitis, Et nunc ait, vado ad eum, qui misit me. Exivi à Patre, & veni in mundum; iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.

Hic ille magni consilii Angelus est, hic ille rex gentium, orbis domitor & triumphator, Qui, ut canit Psaltes, in sole posuit tabernaculum suum; & ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo, exultavit ut gigas, accurrendam viam; à summo calo egresso ejus, & occursum ejus usque ad summum ejus, nec est qui se abscondat a calore ejus. Placuit accinit Ecclesia: Omnis pulchritudo Domini exaltata est super sidera, species ejus in nubibus cæli, & nomen ejus in æternum permanet.

Iam sopitis undequaque bellis, jam templo Salomonis perfecto, intraverunt arcem fœderis Domini in locum suum, in oraculum templi, in sanctum sanctorum subter alas Cherubim. Cruentum profus prælium in monte Gogothâ finitum est. Iam arca Domini, Humanitas Christi destinato loco, cælesti solio recipitur. Iam, inquit B. Leo, natura humilitas in Christo super omnem cælum, supra omnes ordines Angelorum, & ultra omnium altitudinem Potestatum ad Dei Patris est proventus confessum.

§. III. Christi in calum ascendentis potestas, per quidem prærogativas, & decora illius explicatur.

Christus à suis abiturus, Vos autem, inquit, sedete in civitate, quo ad usque induamini virtute ex alto. Et resurgens præcepit eis ab Hierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris. Undecim autem discipuli, quod Mattheus asserit, abierunt in Galileam, in montem ubi constituerat illis Iesus. Et videntes eum adoraverunt, quidam autem eum dubitaverunt. Et accedens Iesus locutus est eis dicens: Data est mihi omnis potestas in calo & in terrâ. Omnis potestas eaque integerrima, non restrictè aut parè præfinita, sed absolutissima & perfectissima, quam naturâ & æternam habuit ut Deus, dono accepit ut homo; quâ quidem potestatis auctoritate ac impenio non in corpora tantum, sed in animos etiam & spiritus dominetur. Huic potestati rectius explicandæ prærogativas Domini Iesus decoraque quindecim divinissima alto pectore consideranda subjungo.

DOMINI IESU QVINDECIM PRÆROGATIVÆ AC DECORA.

I. Dominus Iesus naturalis Dei filius est, non ex transu, non adoptivus, uti nos. Et verè unigenitus, quem Deus, Paulo teste, constituit heredem universorum, per quem fecit & secula. Cui Pater dixit: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Hic est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipso condita sunt universa in calo & in terrâ, visibilia & invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates: omnia per ipsum, & in ipso condita sunt: & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant.

II. Mirificè conceptus, natus, adoratus, in Thabore Patris voce, niveâ veste, obumbrante nube, radiante facie, Mose ac Eliâ testibus declaratus: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit, ipsum audit. Vixit enim jam morte dixerat Christus: Pater clarifica nomen tuum. Veni ergo vox de celo, dicens: Et clarificavi, & iterum clarificabo. Turba ergo que stabat & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit Iesus & dixit: Non propter me hæc vox venit, sed propter vos. Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi est.

di ejicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. Verè exaltatus omnia trahit ad seipsum, qui penetravit celos, excelsior calis factus.

III. Ob unionem nature diuine cum humana omnem divinitatis gratiam sibi naturalem & congenitam habet, portans omnia verbo virtutis sue a: Tot milium in celo Angelorum voce: Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & benedictionem b.

IV. Scientiam habet infusam, ita ut actu unico intuitivè, uti Theologorum scholæ loquuntur, & quidditivè per proprias species intelligat omnia præterita, præsentia, futura tam naturalia, quam supernaturalia, eaque etiam quæ merè sunt possibilia. Nam in Christo IESV sunt omnes thesauri sapientia & scientia absconditi c.

V. Voluntatem habet ab omni labeculâ peccati immunissimam, summis virtutibus decoratam, & quæ peccare non possit. Talis enim decebat ut nobis esset Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior calis factus d. Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare; & per eum omnia reconciliare in ipsum, pacificans per sanguinem crucis ejus, sive qua in terris, sive qua in calis sunt e.

VI. Solus obsequia Deo digna præstitit. Unde mediator Dei & hominum, homo Christus IESVS, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus f. Huc omnes Propheetae testimonium perhibent, remissionem accipere per nomen ejus omnes qui credunt in eum g.

VII. Actiones & opera Christi tanti valoris ac pretii sunt, ut hic ipse homo possit contrahere ex justitiâ cum Deo. Verè sanctus sanctorum, & qui omnes sanctificat. Ad quem autem Angelorum dixit aliquando Deus: Sede à dextris meis, quoadquæ ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum h?

VIII. Insuperabilia superavit, mundum, mortem, diabolum, & omnem diaboli exercitum, peccati commitatum vicit. Ecce vicit Leo de tribu Juda, radix David i. Atque hinc promissum illud: Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ejus k.

IX. Caput est omnium hominum & Angelorum. Attestantibus Petro & Paulo: Hic est omnium Dominus l. Quem Pater constituit ad dexteram suam in calis, supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro, & omnia subiecit sub pedibus ejus: & ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius m.

X. Sacerdos in æternum, auctor Sacramentorum, conditor Ecclesiæ. Ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens n. Proclamat Pfalter: Juravit Dominus, & non penitebit eum: Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech o. Alii quidem sine jurejurando facti sunt sacerdotes, hic autem cum jurejurando, in tantum melioris testamenti sponsor factus est IESVS. Et alii quidè plures facti æternum, sunt sacerdotes; idcirco quod morte prohiberentur permanere: hic autem eò quod maneat in æternum, sempiternum habet sacerdotium, unde & salvare in perpetuum potest accedens per semetipsum ad Deum: semper vivens ad interpellandum pro nobis p.

XI. Princeps, Gubernator, Iudex totius orbis. Ipse est, inquit Petrus, qui constitutus est à Deo iudex vivorum & mortuorum q. Neque enim Pater judicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium. Qui non honorificat filium, non honorificat Patrem qui misit illum r.

XII. Instrumentali omnipotentia præditus est. Quia in ipso t, ait Paulus, inhabitat omnis plenitudo divini-

tatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus & potestatis. In eo enim quæ omnia subiecit ei, nihil dimisit non subiectum ei.

XIII. Idiomata divija participat. Nam sicut alti sanguinis filius se Comitem, se Principem aut Regem scribit, à parente Comite aut Principe, aut Rege; ita Christo homini ut vero Dei filio, Patris divini nomina conveniunt. Christus verè immortalis, immutabilis, immensus, altissimus, justissimus, misericordissimus, sapientissimus, providentissimus, fortissimus, patientissimus, benignissimus, ditissimus, liberalissimus, sanctissimus, omnipotens, æternus. Milie tales tituli non exhauriunt dignitatem Christi. De Filio Dei Ioannes, Hic est, inquit, verus Deus, & vita æterna: Qui habet Filium, habet vitam: qui non habet Filium Dei, vitam non habet t.

XIV. Ipsa Christi humanitas adoratur latræ t cultu, quo scilicet Deus afficitur. Hunc enim hominem Deus exaltavit & donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine IESV omne genu flectatur, calceum, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus IESVS Christus in gloria est Dei Patris u. Hoc honoris Filio hominis à Deo delatû clarissimè vaticinatus Daniel, Et dedit ei potestatem, inquit, & honorem, & regnum: & omnes populi, tribus, & lingua ipsi servient: potestas ejus potestas æterna, quæ non auferetur, & regnum ejus quod non corrumpetur x.

XV. Objectum beatitudinis secundarium est. Primum namque Deus corporis expers, alterum ab illo est Christus humano corpore sed immortaliter vestitus. Hac est vita æterna, ut cognoscant te, solum Deum verum, & quem misisti, IESVM Christum y. In concilio Hebraei plenissimo consensu vociferatur Petrus: Hic est Jesus qui reprobarus est à vobis adificantiibus, qui factus est in caput anguli. Et non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub celo datum hominibus, in quo nos oporteat salvi fieri z. Ergo attollite portas principes vestras, & elevavimi porta æternales, & introibit Rex gloria. Quis est iste Rex glorie? Dominus fortis & potens, Dominus potens in pralio *. Christus IESVS, qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creature: quoniam in ipso condita sunt universa in calis & in terrâ, visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates: omnia per ipsum, & in ipso creata sunt: & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant t. Atque hæc quindecim Christi decora, suo, putem, loco inserta, inter delicias humanæ gentis jure meritissimo numeranda sunt. Sed progredimur.

§. IV. Quomodo, quibus presentibus, ex quo loco Christus in celum ascenderit.

S Vum in celos reditum ab anastasi suâ distulit Servator ipsos quadraginta dies, quibus & præbuit seipsum vivum post passionem suam in multis arguendum, per dies quadraginta apparens eis, & convalescens, & loquens de regno Dei. Hoc temporis spatio Christus suorum fidem firmare ac stabilire institit. Hinc illud est, ut divus Leo sentit, quod post Resurrectionem suam Dominus Maria Magdalena personam Ecclesiæ gerenti, cum ad contactum ipsius properaret accedere, dicit: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum, hoc est, nolo ut ad me corporaliter venias, nec ut me sensu carnis agnoscas. Ad sublimiora te differo, majora tibi præparo: cum ad Patrem ascendero, tunc me perfectius veriusque palpabis, apprehensura quod non tangis, & creditura quod non cernis.

Non igitur illi dies, qui inter Resurrectionem Domini Ascensionemque fluxerunt, otioso transiere decursu, sed magna in eis confirmata sacramenta, magna sunt revelata mysteria. Nam per omne illud tempus providentia divina hoc curavit, hoc docuit, hoc suorum oculis insinavit & cordibus, Vt Dominus IESVS verè agnosceretur resuscitatus, qui verè erat natus, & passus, & mortuus: ut non dubiâ fide, sed constantissimâ

11. Est Princeps, Gubernator, & Iudex totius orbis. q. Act. c. 10. vers. 42. 12. Instrumentali potentia præditus est. f. ad Col. c. 2. v. 9.

issimâ scientiâ teneretur, eam naturam in Dei Patris consessuram throno, quæ jacuerat in sepulchro.

Discipulos Dominicæ Resurrectionis fide confirmatos, ad eam ipsam fidem aliis explicandam animans: Euntes, inquit, in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ: docete omnes gentes.

Mar. c. 16. vers. 15. Math. c. 28 vers. 19. Luc. c. 24. vers. 50.

*Sic 2000. pedes, uti Hieronymus referit epist. 151. ad Algen- sium q. 10. & 30. Bedæ q. 1. in Acta: Bethania in latere mœ. is Olivæ ab Hierosolymis distabat 15. stadiis, seu ferè bis mille passibus. Cause cur Christus cacumen olivæ in hujus spectaculi theatrum elegerit. a Luc. c. 22. 22. 23. bi. Reg. c. 15. 1070.

Iudovic. de Poniepar. 5. med. 18. puncto 1.

Math. c. 28. vers. 9.

1. Cor. c. 15. vers. 6.

Luc. c. 24. vers. 50.

Gen. c. 27. vers. 29.

Gen. c. 48. vers. 15.

Ad hoc docendi munus jam exditos, Ascensionis suæ testes adhibere voluit. Eduxit autem eos foras in Bethaniam. Non uno agmine incedentes, nec prælato vexillo, sed diversis viis manipulatim exeuntes, ne ea res populum ad novos motus concitaret, si omnes simul discipuli egredierentur urbe. Alii tamen fortasse rectius censent per mediam urbem attonitis, sed vi divinâ cohibitis Iudeis discipulos Domini educatos. Credibile quingentos ad ascensuri locum convenisse. Educti ergo, non ad ipsum usque oppidum Bethaniam, sed per viam quæ illuc tendebat, in oliveti montem, qui ab Hierosolymis itinere sabbati, hoc est mille passibus distabat, eratque inter Bethaniam & Hierosolyma medio itinere. Aut, quod probabilius, & sacra narratione conformis, duxit eos in ipsam Bethaniam, ut familiarem amorem in Magdalena ejusque fratrem & sorore ostenderet, & hanc ipsam charissimâ sibi familiam ad grande ascensionis suæ spectaculum educeret. Porro cacumen olivæ in hujus spectaculi theatrum elegit. 1. Quia hoc loco cruciatus suos orsus, cum in horto sudans sanguine precaretur, & inde victus ad Annam & Caipham trahebatur. Hic igitur coronidem certamini ac finem dare voluit, ubi dederat initium. 2. In hoc monte sæpius oravit, & orans pernoctavit. Hic David Absalonem filium rebellè fugit. 3. In conspectu patricidialis Hierusalem Ascensionis suæ gloriam exhibere, & Abolitis Iudeorum ritibus Christianam disciplinam sancire voluit. Mons autem olivæ ejus erat altitudinis, ut ex illo ferè omnes Hierosolymorum plateæ, ac ipsum mare mortuum conspici poterit. 4. Oleum olivæ donum, gratiæ ac misericordiæ symbolum, quam nobis Christus in hoc monte Patiens & ascendens impertit. 5. Supra hunc montem in fine mundi confidebit Christus iudex. Hoc enim judicium exercebitur in Iosaphati valle, quæ olivifero monti subjacet. Sentient hic impij Iudæi fel & acetum, ubi mel & oleum spreverunt. 6. Oliva concordia, pacis, obedientiæ, electio- synæ, æternitatis symbolum, quæ omnia Christo & imitatoribus Christi ex assè conveniunt.

Quæ porrò inter Christum, Christi Matrem, & discipulos colloquiorum suavitas, quæ valedicentium verba, qui gemitus & suspiria, quæ lacrymantium gaudia, qui amplexus & castissima oscula, quæ oculorum voluptas, qui animorum motus, quæ omnium in admirandis his spectandis fuerit lætitia, cogitari potest, percenteri ac narrari non potest. Est qui censeat, Christum in cælos rediturum (ut sui amorem discipulis altius infingeret) manus & pedes præbuisse tangendo, atque osculandos, sacris cicatricibus odorem mirum halantibus: Matri verò latus etiam obtulisse supremis osculis salutandum, in quod illa sese abdere, in eoque ascendere cum filio gestiebat. Neque verò credibile Apostolis minus permissum quam feminis illis, quæ, Matthæo teste, Accesserunt & tenuerunt pedes ejus.

Asserit Paulus: Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt. Probabile, hos omnes unâ cum Apostolis præsentibus adstitisse tam amœno spectaculo. Et elevatis manibus suis, ait Lucas, benedixit eis. Et factum est, dum benediceret eis, recessit ab eis. Ita Isaac benedicens filio Jacob: Qui maledixerit tibi, ait, sit ille maledictus; & qui benedixerit tibi, benedictionibus impleatur. Ita Jacob cancellatis, seu decussatis in crucem manibus, bene-

dixit suis nepotibus. Ita idem Jacob ad suum fatalem lectulum filios suos congregavit, benedixit, singulis benedictionibus propriis. Ita Moyses & Aaron sacrificio perfectò benedixerunt populo. Ita Christus elevatis manibus affluso coetui benedicens, in tantâ triumphis gloriâ, crucis figuram representavit: quo quidem corporis habitu gestuque in oliveto precatus creditur. Formulam, quæ benedixit, opinantur aliqui fuisse istam: Benedicat vobis Dominus, & custodiat vos: ostendat Dominus faciem suam vobis & misereatur vestri: Convertat Dominus vultum suum ad vos, & det vobis pacem. Hanc enim Deus præscripsit Aaroni, qui fuit imago Christi. Aut usum censent illâ: e pater sancte serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum sicut & nos: Pater quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum, ut videant claritatem gloriæ meæ. At certè similem arbitrantur id loci ac temporis adhibitam. Efficacissima fuit utique hæc Christi benedictio, quæ beatos spectatores illos cælestibus bonis liberalissimè ditavit. Non poterat ejus benedictio non esse efficax, cujus dice, est, facere.

Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, & sequebatur in cælum. Nam videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Nec enim, inquit Bernardus subito raptus, ut Elias & Enoch, non furtim sublatus, sed videntibus illis est elevatus. Quid putatis, fratres, quantum dolor & timor irruerit Apostolica peccora, cum eum viderunt se tolli, & arrolli in aëra, non scialis adjutum, non funibus sublevatum, esse Angelico comitatu obsequio, non tamen solum auxilio, sed gradientem in multitudine fortitudinis suæ. Suâ igitur virtute, agilifatis dote, idque sententiâ, ut duntius oculos intuentium pasceret, sese in aërem libravit. Nec ullum ferere dubium, quin prisca Patres subterranæo limbi carcere soluti & qui cum Christo è tumulis prodierunt, eum eodem immortale corpus induti ascenderint, velut Resurgentis Domini primitiæ. Quò illud Paulinum spectat: Ascendens in altum captivum duxit captivitatem. Nec etiam dubium, quin Christo referatur cælum adveniunt tota cælestis aula, omnes omnino Angeli in occursum venerint. Ascendit Deus in jubilo, & Dominus in voce tubæ.

S. V. Quibus de causis Christus in cælum ascenderit.

Quòd Christus hac triumphis formâ in cælum redierit, diversæ causæ nobis compendio libandæ. 1. Ut doctrinam & legem suam firmaret, & cælestem esse vel oculis monstraret. 2. Ut cælum furtivo pomî obstratû referat, & ostenderet regnum suum esse cælestem ac æternum, ideòque suis res terræ despiciendas. 3. Ut corpus tot cruciatibus, tot vulneribus confectum debitâ non privaretur gloriâ. Congrua immortalis corpori sedes est cælum. 4. Ut Angelos & omne cælum præsentia suâ exhilararet. Cæli lucerna est agnus, qui est occisus ab origine mundi. 5. Ut Spiritum sanctum mitteret, & nostram apud Patrem peroraret causam advocatus potentissimus. Ita caput esse divinitate præsentior, qui factus est humanitate longinquior. 6. Ut Apostolorum & omnium nostrum oculos animumque in altum educeret, secumque avercheret in cælum. Eò monemur: Quæ sursum sunt querite, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Dominus IESVS fit noster amor: at ubi amor, ibi & oculus, & cor, & thesaurus. Cælum patria est, terra exilium & carcer. Cælum animo habitemus. 7. Ut vel oculis ingereret, quanti promeriti sit humilitas. Recubuit Christus in novissimo loco: iustus est igitur ascendere. Qui descendit, ipse est qui & ascendit super omnes cælos, ut impleat omnia. Non enim, ait Bernardus, ascendere poteris, nisi descenderit. Æternâ lege fixum est: omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. 8. Ut doceret suos heroicis virtutum

tutum actiones exercere, & dura pati. Pro se quisque possit dicere: Ideo omnia sustineo, ut ego salutem consequar, que est in Christo IESU, cum gloria celesti. Christi ascensio potentissima est ad omnem virtutis cultum exhortatio: quod enim præcessit caput, eod sequentur membra, si capiti suo manebant subiecta. 9. Ascendit Christus in caelum, ut nostram augeter fidem. Ad Patrem, inquit, vado, & jam non videbitis me. Atqui verò beati qui non viderunt & crediderunt. Hanc fidem Ascensione Domini auctam, ait beatus Leo, non vincula, non carceres, non exilia, non fames, non ignis, non laniatus ferarum, nec exquisita persequentium crudelitibus supplicia terruerunt. Pro hac fide per universum mundum non solum viri, sed etiam femine, nec tantum impubes pueri, sed etiam teneræ virgines usque ad effusionem sanguinis decurrerunt. Hac fides demonia eiecit, agritudines depulit, mortuos suscitavit. 10. Ad spem erigendam. Apertum Christi promissum est: Vado pater, & parate vobis locum. Et si abiero & preparavero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis. Nam ubi fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquila. Nimirum ascendit pandens iter ante nos. Per Ascensionem Domini non solum paradisi civis declarati sumus, sed jam etiam cæli adyta penetravimus in Christo. Ergo animos sursum vocatos desideria terrena non depriment, ad æterna jam electos peritura non avocent, viam veritatis ingressos, illecebræ non retardent; peregrinari nos meminimus in hac absynthi valle, in qua etiam voluptatis aliquid & commodi blandiatur, non illud tamen nequiter amplectendum, sed transeundum fortiter. 11. Ad amorem inflammandum, ut ibi esset cor nostrum, ubi est thesaurus noster. Ecce amor noster triumphans Capitulum celeste subiit: plenissimis amoris affectibus sequamur. Subvolemus ad alta: bonum est nos ibi esse. Sina aliter sequi non liceat, saltem ad Christi triumphantis cursum hæreamus victi, appendix ultimæ triumphi. Et dum imus, aut dum volamus, hilares simul canteamus:

Salutis humana factor
IESU, voluptas cordium,
Orbis redempti conditor,
Et casta lux amantium.
Tu dux ad æstra, & semita.
Sis meta nostris cordibus,
Sis lacrymarum gaudium,
Sis dulce vite premium.

Hanc amoris flammam beatus Gregorius sentiens clamat: Trabe nos post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. Vnde, fratres carissimi, oportet ut illum sequamur corde, ubi eum corpore ascendisse credimus. Desideria terrena fugiamus: nihil nos jam delectet in infimis, qui Patrem habemus in caelis. Ecce iste venit saliens in montibus. Veniendo quippe ad redemptionem nostram, quosdam, ut ita dicam, saltus dedit. Vultus ipsos ejus saltus cognoscere? de calo venit in uterum, de utero venit in præsepe, de præsepi venit in crucem, de cruce venit in sepulchrum, de sepulchro rediit in calum. 12. Ut Christus homo legationis suæ veluti rationem redderet, & tantæ molis opere felicissimè peracto, novum toti calo gaudium inferret. Ita præfati Patres loquuntur. Cyprianus hanc triumphis gloriam expendens: Nec linguis hominum, inquit, nec Angelorum, nec cuiusquam acuminè ingenii deserviri potest, que Patris in reditu filij hilaritas fuerit, perinde ac si ulla ad immortale illud gaudiu esse accessio potuerit. Hoc ipsum ponderans Epiphanius: Christus hæc festo, sicut ait, ingenti gaudio triumphans, ovem humana nature humeris impostam Patri obrulit, atque pro tali munere, nunc Spiritus sancti quod redderet, impetravit. Aureus orator de Chrysofomus, Et hæc vobis, inquit, dicta sunt, propter corpus quod Christus obrulit: igitur nostra nature primitias obtulit Patri, & oblatum donum miratus est Pater, quod & tanta dignitas offerebat, & quod offerebatur nullâ maculâ

A sedabatur. Nam & suis manibus suscepit oblatum, & sua sedis fecit esse participem, & quod plus, ad dexteram suæ dexteræ collocavit. Cognoscimus, quis est ille, qui audivit, Sede ad dexteram meam; que natura est, nisi Dens dixit, Ego meæ participes sedis? Illa natura est, que audivit, Terra es, & in terram ibis. Non enim ad omnem gloriam calos transisse susceperat, non cum Angelis stare, sed calos transivit, supra Cherubin ascendit, ultra Seraphim elevatus, nec ante stetit, nisi sedem Dominicam meruisset. Vide quo spatio calum separatur à terrâ, imò terra, quando ab inferis est, & ipsum calum quanto ab altiore calo separatur, & de altiore calo ad Angelos quantum spatii est, ad superiores etiam potestates, ad ipsam quoque Dominicam sedem. Per hæc omnia natura nostra elevata est, ut homo, qui loco tam humiliter tenebatur, ut descendere non possit ulterius, ad tam excelsum sedem elevaretur, ut altius non possit ascendere.

§. VI. Nubes Christo ascendenti obvia, Angelorum ad Apostolos verba, impressa rupi vestigia.

ET nube susceptus eum ab oculis eorum. Hanc nubem veluti scellam curulem misit obviam Pater Filio. Hinc eam Alphonsus Abulenfis Tostatus sedis instar & throni fuisse opinatur. Hæc nube eximii splendoris indubiè fuit, eo sine submissa, ut ascendenti majestatem suo fulgore vel muta promulgaret, & spectantium oculis illum amœnissimum solem subderet. De nube hæc differens Chrysofomus, Elias, Chrysof. loquitur, in curru igneo, Christus in nube ascendit ad calum. Quando servus vocabatur, curru mittebatur, quando Filius ascendebat, Dominica sedes occurrebat, nec tantum Dominica, sed & paterua. Nam & de Patre ejus ait Isaias, Ecce Ise, 19. v. 1. Dominus sedet in nube levi.

Sensim eò Christus ascendit, quò poterant Apostolorum oculi pertingere, dein illum nubes spectantibus subduxit. Mox instar fulguris Christus dotæ agilitatis in cœpyreum sese calum libravit, ubi supremus cæli terræque Dominus, possessionem nostrum omnium accepit: ut, quod Paulus dixit, imple-

Sed quo vestitu hic triumphator calos petiit? Solo splendore gloriæ vestitum censet Tostatus. Alii candidam ei vestem, purpuream alijs assignant. Crederim ego veste communi, quâ utus ante mortem, Apostolis sese spectandum præbuisse. Nam cum iis familiariter agere, ab iis videri, tangi, & eum ipsum esse, non alium, qui in cruce pependisset, credi voluit. Atque in hac ipsâ veste in calum rediisse probabilissimum, ita tamen ut eam gloriæ splendor radius & jubare partim candicante, partim purpureascente perfunderet. Has oculorum delicias cernebant nostræ religionis proceres, lætitiâ exultantes, cumque intuerentur in calum, ait Lucas, intentis defixi oculis, & ut Ambrosius loquitur, suspensi hoc electabili aspectu, toti pendebant à calo. Putat Alphonsus Salmoron, ultimam omnium desiisse videre filium, beatissimam Matrem Virginem; è reliquis eò altius quemque oculis secutum, quò plus promeritis excellisset. Attentius hæc expendenda religiosissimæ turbæ dicta, gestus, facta. Quis hæc omnium sensus, cogitationes, admiratio; qui animorum motus, quæ gaudiorum dulcedo, quæ amoris, lacrymarum, & spei suavitas, quæ in ipsâ tristitiâ fuerit jucunditas. Volare sibi sunt visi cum magistro per subime hoc iter. Prædictum illis, Amen, amen dico vobis: vidistis calum apertum, & Angelos Dei ascendentes & descendentes supra Filium hominis. Viderunt. Nam, ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilai, quid statis aspicientes in calum? Hic IESVS qui assumptus est à vobis in calum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in calum. Hoc loco interrogat Gregorius, Quid est, inquit, quòd nato Domino non in albis in-

Alf. c. 1. v. 9
Chrysof. loquitur
Non pervolvendo ab extremo ad extremum sine medio nisi sentit Abulenfis, paradoxo s. c. 13. sed successivè mirâ celeritate singulis calos ascendit. Ad Ephes. c. 4. v. 10.

B. Maria ultima desinit videre Christum ascendentem.

Joan. c. 1. vers. 51.

Alf. c. 1. v. 10.

Alf. c. 1. v. 10.

Greg. ho. 29. in Evang.

Cur Arge- vestibus, ascendente autem Domino in albis vestibus Angeli
 li in Nati- apparent, nisi quod tunc magna solemnitas Angelorum facta
 vitate est, cum calum Deus homo penetravit. Quia nascente Domi-
 Christi no- no videbatur divinitas humiliat, ascendente vero Domino est
 in albis in humilitas exaltata. Albe etenim vestes exaltationi magis
 vestibus, congruunt quam humilitationi. In Ascensione ergo ejus An-
 Ascensio- geli in albis vestibus videri debuerunt, quia qui in Nativitate
 in gelis in albis vestibus videri debuerunt, quia qui in Nativitate
 albis vesti- sua apparuit Deus humilis, in Ascensione sua ostensus est ho-
 bus appa- mo sublimis. Non ergo candidati descendunt Angeli
 rent, ad nascentis, pugnantis, patientis, morientis Do-
 mini humilitatem, sed ad resurgentis & ascenden-
 tis triumphum & sublimitatem. Ut autem humani-
 ter & apte ad persuadendum agerent, juxta illos
 adstiterunt, dixeruntque, Quid statis aspicientes in ca-
 lum? subductus est oculis amantissimus Magister,
 jam eum non amplius videre licet. Sed illum ad ju-
 dicio scitote rediturum eadem hac forma, qua ad
 immutabilem statum & aternitatis confortium ascen-
 dit. Sic ergo venit cum iisdem vulnerum vestigiis,
 cum nuce & signo crucis, cum duplici hominum &
 Angelorum turba, cum incredibili majestate, cum
 caelesti suorum benedictione, cum judiciaria pote-
 state, huc venit e caelo descendens in eundem oliveti
 montem, quemadmodum vidistis eum ascendere in
 caelum. Vos qui deduxistis eum, suscipietis red-
 euntem, sed securi & assessores judicis. Quid ergo
 statis? Ite, jam ad labores & certamina vocamini.
 Ergo ad munus vobis demandatum vos accingite.
 Ite, non canitur triumphus ante victoriam. Ite bo-
 nae oviculae luporum medio cingenda. Ite; vos la-
 pides, gladii, cruces, tormenta varia, mors dira ex-
 spectat. Sed per haec ardua itur ad astra. Magistrum
 in cruce finientem assidue cogitate. Non est disci-
 pulus melior Magistro. Ite & pugnat cum antiquo
 serpente, vel per mille mortes caelum vili emitur.

*Psal. 131.
 vers. 7.
 S. Hieron. de des. ejus. De his pedum Christi vestigiis sanctus Hieronimus, Optatus Melivitanus, Paulinus, Severus Sulpicius, aliique testantur, ea rupi mansisse impressa, cunctis perspicua, & miraculo indelebilia, locumque sine pavimento relictum, eod quod excuteret, quidquid ad ornatum poneretur; hunc insuper, qua Paulinus ad caelum linea recta suspicitur, & Christus a eam transivit, camera seu fornice nequaquam operiri potuisse, sed relictum ita patentem semita Domipi ascendentis indicat. Quae Cyrillus Hierosolymitanus confirmans, stat, inquit, ad hodiernum usque diem mons Olivetorum, qui Dominum ascendente in nube, oculis fidelium modo monstrat, & portam, qua ascendit in caelum, indicat. Christianus Adrichomius urbem Solymaenam describens, Ex istis, inquit, Domini vestigiis liquet Christum ascendisse facie & oculis ad Occidentem versis. Atque mihi p. 170. haec Christi Servatoris vestigia tot annorum centuriis permanserunt humo impressa, quidquid erasum inde fuerit & asportatum a Christianis. De his ipsis explicatissime & cum fide Illustrissimus Dux Nicolaus Christophorus Radzivilus Princeps Polonus, qui ea ipsamet spectavit, ita compendio testatur: Mons Oliveti cellus admodum & latus, ad duomiliaria ejus sese longitudo porrigit; plus spatii ambitu comprehendit. Qua urbem Hierosolyma respicit, amoenam praefert faciem, undique ficu & oliva constitus frequentissima. Istius montis medio Christi ascendentis vestigia cernuntur veluti saxo insculpta. Olim illic templum ab Imperatrice Helenae erectum jam jacet dirutum. Turce ibi exiguum templum habent, cujus medio vestigium Christi unum saxo visitur, quod & ipsi barbari colunt & reverenter oseu-*

*Adrichom.
 in descript.
 Hierus, nu-
 mer. 192.
 Nicol. Chri-
 stoph. Rad-
 zivil. episc.
 2. de suo iti-
 nere Hiero-
 solymitano,
 mihi pa. 78.
 Ep. ca. 102.
 Vestigia
 pedum
 Christi, in
 monte O-
 liveti im-
 pressa, a
 barbaris
 voluntur,*

latur. Alterum vero vestigium exciderunt e rupe eadem illa Turcae, & ut dicitur, in templum Salomonis transtulerunt. Turcicum illud templum Christianis ingredi negatum. Nam Caddi Praeses Syriae religionis suae tenacissimus, ipsas etiam cruces a peregrinis parieti appictas & odit & arceat. Iamque ante biennium sub capitis poena sanxit, ne Christianorum ulus aedem illam, in qua Christi vestigium est, ingrederetur. Hinc Polonus ille Princeps, quem dixi, ad ostium aedis substitit, & sacrum illud signum Domini pedis vestigium eminus cernens veneratus est. Hoc Zacharias vates velut digito monstrans, Stabant pedes ejus, inquit, supra montem Oliveti, qui & contra Hierusalem ad Orientem. Inde morem ad posteros transiisse, ut Christiani ad Orientem verbi precarentur, auctor est Athanasius.

Hec mira oliviferi montis, & vestigiorum in eo impressorum venerabilis Beda postea consignans, ita verbum e verbo expressit: In ejus summo vertice ubi Dominus ad caelos ascendit, Ecclesia rotunda, grandis, ternas per circuitu cameratas habet porticus desuper reatas. Interior namque domus propter Domini corporis meatum, camerari & regi non potuit, altare ad Orientem habens angusto culmine prorectum, in cujus medio ultima Domini vestigia, caelo desuper patente, ubi ascendit, visuntur. Quae, cum quotidie a credentibus terra tollatur, nihilominus manent, eandemque adhuc speciem sui, velut impressis signata vestigiis servant. Et post nonnulla: In die Ascensionis Dominica, per annos singulos Missa peracta, valida flammis procella desuper venire consuevit, & omnes qui in Ecclesia fuerunt, terra prosternere. Totam illa nocte lucerna ardent, ut non illustrari tantum, sed & ardere mons & supposita loca videantur. Hinc in Palestina, Aegypto, aliisque mundi templi usus lampadam con- fuerunt.

Illud memoratu non indignum addi posse arbitror, quod notii Scriptores narrant. Hierosolyma profectus est cum sociis Lethaldus genit Burgundio. Vbi ad Olivarum montem pervenit, in cruce modum ad impressa Domini vestigia non sine lacrymis se abiecit, inde corporis pronum erigens diductis brachiis ita precatus: Domine Iesu, inquit, qui propter nos de sede majestatis tuae descendere dignatus es, ut humanum genus salvares, qui etiam ex hoc loco, quem oculis intueor, carne vestitus ad caelos, unde veneras, remeasti: tuam igitur omnipotentissimam bonitatem obsecro, ut si anima mea hoc anno e corpore migratura est, non hinc recedam, sed in conspectu ascensionis tuae id fiat, & hac via postea gaudens ingrediar paradysum. Dixit, & in hospitium rediit, jamque cibi nauseans & somni appetens lectum petit cum his vocibus: Gloria tibi Deus. Moneatur prandii jam parati. Ille valetudinem excusans, sibi gratiorem cibo quietem ait. Vesperi sacram Eucharistiam poscit, valedicit, moritur.

In hoc ipso monte ad haec ipsa Domini vestigia beatus Ignatius Loiola, quoad ibi morari licuit, magis gaudis affluebat. Nova semper voluptas erat loca alia ex aliis obire, hunc praesertim montem, & in eo pedum sacrorum signa religiosè venerari. Nec vero consilium illi fuit, inde aliquando recedere, sed omnem ibi de cetero vitam, & hinc studii, & traducendis ad Christum barbaris addicere. Sed loci Praeses opportunis eum consiliis in Hispaniam redire compulit. Igitur posteaquam diligenter omnia pieque perlustrarat, datur ex more signum professioni, cum hic advena subitis cupiditatibus denuo exarsit, ad olearum montem revivere, & sacrorum pedum vestigia, quae in lapide ibi Christus reliquerat, contemplari. Quare solus repente, nemine confcio, & quod periculi formidinisque plenum erat, nullis Turcarum praesidiis septus, eodem redit, impensè

pense observaturus, in quam terrae plagam dexterae, in quam levi pedis indicia spectarent: cultodis, quod alia omnia deferent, cultello forculaque in mercedem relicta. Interim advertitur ex advenis Ignatium desiderari. Hic alii metuere, & reducere increpare, sed & alter quispiam Christianum impendio commotior acerbe hominem turbideque accipere. Sed Ignatius his nihil turbatus identidem intuebatur in Christum, quem tota è monte in urbem viâ anteambulonem secutus, non modicas voluptates hauriebat. Nimirum hunc montem olivarium gaudis & miraculis post mœores Christus nobilitavit: Mons iste rex montium, Christi precibus frequentatus, certaminis & lucta conficius, Servatoris Sanguine irrigatus, videbit & morientem Antichristum, & eadentem Iatanam, & revertentem Christum iudicem.

§. VII. Ad parandam cum Christo ascensionem varii priscorum Patrum hortatus.

ERGO quæ sursum sunt queramus, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quæ sursum sunt sapiamus, & preparatas nobis sedes oculis præmetiamur. Ascendit mortis victor possessionem terræ promissa accepturus. Terra quam daturus est nobis Dominus Deus noster, terra optima est, ubi rerum omnium abundantia perficimur. Iam illic animo præmigremus, quod & corpus demum sequetur. Nam nos

Divino jussu portavit Aaron summus sacerdos nomina filiorum Israël in rationali iudicij super pectus suum, quando ingrediebatur sanctuarium, memoriale coram Domino in æternum. En summus Pontifex noster sancta sanctorum ingressus nostra nomina deportavit ad Patrem. Gaudeamus & triumphemus. Quod præcessit gloria capitis, eò spes vocatur & corporis.

Christi Ascensio nostra est proventus. Non solum enim, ait B. Leo, paradisi possessores sumati sumus, sed etiam celorum in Christo superna penetravimus, ampliora adepi per ineffabilem Christi gratiam, quam per diaboli amiseramus victoriam. Augustino teste, Resurrectio Domini spes nostra est; Ascensio Domini glorificatio nostra est. Si ergo rectè, si fideliter, si devotè, si sanctè, si piè Ascensionem Domini celebramus, ascendamus cum illo, & sursum corda habeamus. Servator noster ascendit in caelum, non ergo turbemur in terra. Ibi sit mens, & hic erit requies. Ascendamus cum Christo interim corde, ut cum dies ejus promissus advenerit, sequamur eum corpore. Scire tamen debemus, Fratres, quia cum Christo non ascendit superbia, non avaritia, non luxuria, nullum vitium nostrum ascendit cum medico nostro. Et ideo si post mortem desideramus ascendere, debemus vitia & peccata deponere. Inter deponenda, prima sit omnium superbia. Et videpe magnum miraculum. Altus est Deus: ergo te? fugit à te.

Quare hoc? quia excelsus est, humilia respicit, & alta de longe cognoscit. Humilia de proximo respicit, ut attollat; alta de est superba de longe cognoscit, ut deprimat. Igitur qui fecerat omnia; ferebatur super omnia: Elevata est, o bone IESV, magnificentia tua super calos b. Ne prius elevata, quam depressa. Gloriam antecedit dejectio. Nam Salomone teste, antequam glorificetur cor hominis humiliatur e. Prius in carcerem Ioseph traditur, quam in currum triumphalem elevetur: prius venditur ut mancipium, quam Ægypti prorex dicatur. Hæc regia est via ad immensam cæli altitudinem. Hæc viâ Dei Filius cum cœtu tot Beatorum inter occursum & conspectum tot Angelorum ascendit, exhilarans & implens omnia. De quo Augustinus, Quam mirifico, ait, mysterio noster IESVS Christus vel tactu corporis sui, vel transitu gloriae suæ omnè ad mo-

mentum creaturam sanctificat, vivificat, & illustrat? Aquas enim consecrat, dum baptizatur; terram sanctificat, dum sepelitur; mortuos suscitatur, dum resurgit; caelestia glorificat, dum ad caelum ascendit. Hinc unquam gaudio reges amplissima. Et reverè magna, inquit summus Antistes Leo, & ineffabilis erat causa gaudendi, cum in conspectu sanctæ multitudinis super omnium creaturarum caelestium dignitatem, humani generis natura conscenderet, si pergressura angelicos ordines, & ultra Archangelorum altitudines elevanda, nec ullis sublimitatibus modum suæ profectionis habitura, nisi æterni Patris recepta concessu, illius gloria sociaretur in throno, cuius naturæ copulabatur in filio. Apostolorum gaudia beatus Lucas explicans, Et ipsi adorantes, ait, regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno: & erant semper in templo, laudantes & benedicentes Deum. Hæc animo solvens Bernardus, Nunc, ait, verè adimplevit omnia, qui natus est inter homines, cum hominibus conversatus est, ab hominibus pro hominibus passus & mortuus est, resurrexit, ascendit, sedet ad dexteram Dei. Agnosco tunicam desuper contextam per rotam, quam superna illa mansio claudit; ubi adimpletus est, & adimplevit omnia Dominus IESVS CHRISTO. Peruntamen quid mihi & solemnitatibus istis? Quis me consolabitur Domine IESV, quia te non vidi in cruce suspensum, & in lividum, pallidam morte, quia non sum crucifixo compassus, obsecratus mortuo, ut saltem lacrymis meis loca illa vulnerym delinirem? Quomodo me dereliquisti in salutatum, cum formosus in solâ tuâ rex gloria in alta calorû te recepisti? Prorsus renuisset consolari anima mea, nisi me Angeli in voce exultationis prævenissent, qui dixerunt: Vini Galilæa, quid stas aspicientes in caelum? Hic IESVS qui assumptus est à vobis in caelum, sic veniet, quem admodum cum vidistis euntè in caelum. Sic, inquit, veniet. Ergone veniet querere nos in illâ tam singulari quam universalis processione, cum procedentis omnibus Angelis, & subsequenter hominibus universis, descendet iudicare vivos & mortuos? Proculdubio veniet, sed quomodo ascendit, non quomodo ante descendit. Humilis enim prius venit animas salvare, sublimis autè veniet adaver istud resuscitare, & configurare corpori claritatis suæ ut infirmiori huic vasculo abundantiorè impendere videatur honorem. Tunc enim videbitur cum potestate magnâ & maiestate, qui prius in infirmitate carnis latuerat. Intuebor & ego eum, sed non modo; video eum, sed non propè, ita ut hæc secunda glorificatio priori glorificationi propter excellentem gloriam manifestè præluceat. Manipulus primitiarum nostrarum Christus oblatus est, ad dexteram Patris assumptus, & assisit nunc vultui Dei pro nobis. Sedit autem ad dexteram, habens in dextera misericordiam, in sinistra iudicium; & misericordiam multam nimis, & iudicium multum nimis: in dextera aquam, in sinistra ignem immobiliter tenens.

Cum Bernardo exultans & gestiens Augustinus, Sanctus, inquit, & solemnis dies illuxit. Exultemus & jucundemur in eo. Christus descendit, inferiora patuerunt. Christus ascendit, superiora claruerunt. Christus in sepulchro, mentumur custodes. Christus in inferno, visitantur quiescentes. Christus in calo, credant omnes gentes. Ascendit ad Patrem per id quod homo erat, sed mansit in Patre per id quod Deus erat. Ascensionis ergo Dominica ineluctum & regale mysterium, quod Christus terram levavit ad caelum, totus canit mundus, & festis agit gaudiis triumphos Domini, quia exiit à terrâ inopem, & de stercore exaltavit pauperem, eumque levavit ad Patrem. Pavet omne caelum, mutantur astra, concurrunt confestim fulmineus illa militia caelestis exercitus. Vident regem suum vive carnis manibus reportare, atque hoste debellato hominem in superna conscendere, agnoscunt in cicatricibus signa bellorum: adorant in carne vulnera jam sanata, ubi nihil peccati macula extinxerat, nec quidpiam suâ virulentia gravidus ille veneni draco vomuerat. Serpens enim vestigium in petrâ non fugebat. Plaudant agmina, tube sonant, lætis se miscentiâ blanda modulamina choris funduntur. Ecce confestim splendidus ille senatus caelestis ex regnis solvitur. Viderunt calces cuncti speciosum vulneribus Christum, spolia castris

Aug. ser. 3. de temp. serm. 177. videtur alius quam Augustini calamus.

Aug. ser. 5. de Ascen. Dom. in ord. ser. 178. Neque hæc, putem, Augustinum sapient.

Aug. ser. 37. de temp.

Car. in Ascensione Domini sic gaudiu reges amplissima. Leo ser. 1. de Ascen. Dom. pag. 204.

Luc. c. 24. v. 52. & 53.

Bern. 10. 7. ser. 2. de Ascen. Dom. pag. 251. & seq.

Acto. c. 1. vers. 11.

Dom. c. 8. 9. & 10. Theof. e. migremus, quod & corpus demum sequetur. Nam nos qui vivimus, qui relinquitur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviatur. Christo in aëra, & sic semper cum Domino erubescimus. Ita g. consolamini invicè in verbis istis. Cum Christus apparuit vita nostra, tunc & nos apparebimus cum ipso in gloria. Divino jussu portavit Aaron summus sacerdos nomina filiorum Israël in rationali iudicij super pectus suum, quando ingrediebatur sanctuarium, memoriale coram Domino in æternum. En summus Pontifex noster sancta sanctorum ingressus nostra nomina deportavit ad Patrem. Gaudeamus & triumphemus. Quod præcessit gloria capitis, eò spes vocatur & corporis. Christi Ascensio nostra est proventus. Non solum enim, ait B. Leo, paradisi possessores sumati sumus, sed etiam celorum in Christo superna penetravimus, ampliora adepi per ineffabilem Christi gratiam, quam per diaboli amiseramus victoriam. Augustino teste, Resurrectio Domini spes nostra est; Ascensio Domini glorificatio nostra est. Si ergo rectè, si fideliter, si devotè, si sanctè, si piè Ascensionem Domini celebramus, ascendamus cum illo, & sursum corda habeamus. Servator noster ascendit in caelum, non ergo turbemur in terra. Ibi sit mens, & hic erit requies. Ascendamus cum Christo interim corde, ut cum dies ejus promissus advenerit, sequamur eum corpore. Scire tamen debemus, Fratres, quia cum Christo non ascendit superbia, non avaritia, non luxuria, nullum vitium nostrum ascendit cum medico nostro. Et ideo si post mortem desideramus ascendere, debemus vitia & peccata deponere. Inter deponenda, prima sit omnium superbia. Et videpe magnum miraculum. Altus est Deus: ergo te? fugit à te. Quare hoc? quia excelsus est, humilia respicit, & alta de longe cognoscit. Humilia de proximo respicit, ut attollat; alta de est superba de longe cognoscit, ut deprimat. Igitur qui fecerat omnia; ferebatur super omnia: Elevata est, o bone IESV, magnificentia tua super calos b. Ne prius elevata, quam depressa. Gloriam antecedit dejectio. Nam Salomone teste, antequam glorificetur cor hominis humiliatur e. Prius in carcerem Ioseph traditur, quam in currum triumphalem elevetur: prius venditur ut mancipium, quam Ægypti prorex dicatur. Hæc regia est via ad immensam cæli altitudinem. Hæc viâ Dei Filius cum cœtu tot Beatorum inter occursum & conspectum tot Angelorum ascendit, exhilarans & implens omnia. De quo Augustinus, Quam mirifico, ait, mysterio noster IESVS Christus vel tactu corporis sui, vel transitu gloriae suæ omnè ad mo-

castris tyrannicis reportata, & admirantes fulgentia divina virtutis vexilla, tabulis concerpant hymnis, deducuntque laudes: Quis est, inquit, iste Rex gloriae? Et ajunt: Dominus virtutum noster est Rex gloriae. Hic est ille candidus & roseus, compunctus à multitudine; hic est ille qui non habuit speciem neque decorem, infirmus in laqueo, fortis in folio, vili in corpusculo, armatus in aëlio, sedus in morte, pulcher in resurrectione, candidus ex Virgine, rubicundus in cruce, fuscus in opprobrio, clarus in caelo. Iam caelum didicit portare hominem.

Hic Bernardus opportunissime interrogans, Vbi illud jam terre, inquit, quod dixeris: Domine bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula? Ecce enim ingressus est amplius & perfectus tabernaculum, non manu factum, id est, non hujus creationis. Quomodo ergo jam bonum est nos hic esse? Imò verò molestum est, grave est, periculosum est. Nimirum ubi utilitas plurimum, sapientie modicum, si tamen vel modicum invenitur: ubi viscosa omnia, omnia lubrica, aperta tenebris, obfessa laqueis peccatorum: ubi periculatur animi, ubi spiritus affliguntur sub sole, ubi tantum vanitas & afflictio spiritus est. Levemus igitur, fratres mei, levemus in caelum corda cum manibus, & ascendente Dominum sequi, velut quibusdam passibus devotionis & fidei contendamus. Erat enim cum sine morâ sine difficultate obviam illi in nubibus rapiemur: & id poterunt corpora spiritalia, quod merito interim nequeunt spiritus animales. Nunc enim quantum corda levare necesse est, quae quidem (ut miserabiliter satis in libro propriae experientiae legimus) & corruptio corporis aggravat, & terrena inhabitatio deprimit. Sequamur fratres, sequamur agnum quocumque, ierit: sequamur Patientem, sequamur & Resurgentem; sequamur multò libentius Ascendentem. Crucifigatur vetus homo noster simul cum illo, ut destruat corpus peccati, ut ultra non servemus peccato, mortificationis nimirum membris nostris quae sunt super terram. Sed & quomodo ipse resurrexit a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitae ambulemus. In hoc enim mortuus est & resurrexit, ut peccatis mortui iustitiam vivamus. Ceterum quamvis vitam novitatem locum exigit tutiorem, & resurrectionis dignitas altiorem expetit gradum, sequamur etiam Ascendentem, quæcere videlicet & sapere quae sursum sunt, ubi ille est, non quae super terram. Ipsa jam oculata fide docti sumus, supplices in caelum levare oculos, puras tendere manus. Apostoli nos docent, exilium & carcerem non amare, caelum tam animi quam corporis oculis identidem suspicere, patriam anhelare; conscripti sanctorum cives, & domestici Dei sumus.

Ita beatissimus Turonum praesul Martinus jugi aspectu inharebat caelo, eaq; notâ à ceteris dignoscebatur: unde vulgò sortitus nomen, *Suspex caeli*. Cumque letali febre arderet, supino cubitu jacens, oculis in caelum defixis, precabatur. Rogatus à discipulis ut corpore tantisper verso quiesceret, dum vis morbi remitteret: Sinite me, aiebat, caelum potius quam terram aspiciam, ut suo jam itinere iturus ad Dominum spiritus dirigatur.

Antonius Magnus totas noctes precibus pervigilans, eodem corporis habitu, iisdem oculis sursum elatis, quibus occidentem solem dimiserat, orientem aspicebat.

Sanctissimus vir Franciscus Assisitas eo animi affectu, eâ oculorum assiduitate caelum spectabat, ut ipsum etiam corpus praevientem animum auferret sequi, & terrâ sese altius efferre. Ita vis desiderii & amoris attollebat molem corporis. Hinc & pingitur terræ globum calcans, addito hoc lemmate: *Quae sursum sunt, non quae super terram.*

Ignatius minimae Societatis nostrae Parens, in solarium ascendere solebat, unde caelum liberimè liceret suspicere. Hic ille aliquantisper corpore immotus, oculis in caelum defixis stabat, tam capite aperto, genu submisso caeli Regem adorabat; subinde

humili scabello fessum corpus excipiebat, & manantibus ubertim lacrymis, erectoque vultu in caelestes plagas illud secum ingeminabat: Heu quam fordet terra, cum caelum aspicio!

Maria Magdalena, illa olim non unius cacodemonis hospitium, sed ab his hospitibus liberata, jam quae Domini amatrix castissima, non tantum suis ipsa oculis ascendente Christum, quod probabilissimum, affixa caelo spectavit, sed ab eo tempore vitam omnem reliquam ita egit, ut quemadmodum Anselmum loquitur, Angelis vivendo & diligendo similis, caelum potius habitaverit, quam terram.

Maria Aegyptiaca ubi ab impuriore vita resipuit, caelesti voce monita trans Iordanem abiit, & totis quadraginta septem annis solitudinem, imò caelum habitavit. Nam fonte ac radiculis affiduum famem solabatur. De caelo hoc unum habuit agere, caelum jugiter suspicere, caelum perpetuis precibus & suspiriis pulsare, cum caelitis suavissima colloquia miscere, gaudia caelestia animo praecipere, à caelo tota pendere.

Maria Oegniacensis facultatibus suis omnibus egenos sparis, iis insuper, praecipue leprosis inferviit, pane nigerrimo prorsus & asperrimo eoque solo cum fonte maximam anni partem victitavit; quâ mens famem vexavit potius quam extinxit, deliciis inhians caelestibus. Et verò quid illi caelum negaret centies per diem flexo poplite supplicanti, trecentis plagis corpus castiganti? Non durasset sane inter haec supplicia, nisi coelitem praesentia saepius affuisset recreata: è caelo, quod assiduis votis salubabat, omne subsidium vitae hauriebat, vcluti jam recepta caelo vivebat.

Atque isti & istae, totque alij Patientis & Morientis, Resurgentis & Ascendentis Christi sectatores atque amici cum beatissimo Paulo de seipsis verè poterant affirmare: *Nostra conversatio in caelis est*. Peregrini erant terrae, sed municipes & cives caeli. Accellerunt ad Sion montem & civitatem Dei viventis, Hierusalem caelestem, & multorum millium Angelorum frequentiam: Hic quidem hospites & advena, sed illic cives & domestici Dei. Nolebant mentem ad caduca dejicere, nec in inferis cogitatione habitare. Vitam agebant puram, caelestem, sanctam, caelo dignam. De beatâ vitâ, de Angelis, de Deo, imò cum Deo Angelis affluè loquebantur: ita tendebant ad caelum, & sperabant ad Christum, qui viam ascendendo praemunivit, se brevi perventuros.

Eò, mi lector, Deliciae gentis humanae, eò nos Christus Nascens, Moriens, Resurgens vocat; eò tendit haec scriptio. Actiones vitae sic nobis infundendae eoque dirigendae sunt, ut, quod Ecclesia canit, ibi nostrae fixa sint corda, ubi vera sunt gaudia: ut, qui Redemptorem nostrum ad caelos ascendisse credimus, ipsi quoque mente in caelestibus habitemus.

Rogatus Empedocles cur viveret, Vt caelum aspiciam, aiebat; tolle caelum, & nullus ero. Si Christiani sanguinis homo interrogetur, Cur vivis? Iure optime respondebit: Vt caelum non tantum aspiciam, sed & possideam. Hinc merito Bernardus ad caduca malè depressum increpans, Non pudet te, inquit, erecto vultu caelum suspicere, dejectâ mente in terrâ reperere? Ita igitur jam cogitationes nostras erudiamus, ut Dominum Iesum Nascentem, Morientem, Resurgentem in oculis assidue habeamus. Haec una vita nostrae requies est; nusquam non alibi turbæ, & magni meroris seges. Ad Nascentis Christi praeseptionem, ad Morientis crucem, ad Resurgentis monumentum mens nostra nullo non momento dies noctesque hæreat affixa. Hinc omne nobis subsidium, hinc solatia, hinc ad omnem pugnam tam vires quam arma sunt petenda. Praesepe, Crux, Tumulus nostri Regis

Bern. tom. 1. ser. 6. de Ascens. Dom. mibip. 263. & seqq. Math. c. 17. vers. 4.

Quorundam in caelum aspicientium assiduitas.

S. Martini Turonum praesulis ab aspectu caeli, Suspex caeli, dicti.

Antonii Magni.

Francisci Assisitas.

Ignatii Societatis Iesv pareris.

Regis ab omni nos hoste, ab omni vitio illæfos tuebuntur. Hac parte vincimus, si amamus.

Et quid magnum est, cum amare, qui tam prodigè nos amavit? Verus amor mutuas vices amat, & ex altero in alterum transit, ut meritò vel belluà immanior dici debeat, quem nullus in amorem amor provocet. Amorem verbo testari, omnium est, etiam inimicorum. Sincerus in Deum amor, æquo fert animo adversis concuti; convitiis lacerari, rideri, calcari non horret. Inter majora beneficia reponit sperni & cædi pro Christo, quàm divitiis extolli & deliciis af-

fluere cum mundo. Magnam prærogativam interpretatur pro amato quàm plurima pati, solatio est atque gaudio, doloris socium adhiberi. Ex his judicium terre potes de te deque amore tuo. Nam forsitan dices, amari à te Deum. Credam, si verbis facta respondeant. Amare linguà, & factis hostilitatem profiteri, non amare sed ludere est. Amor parium est. Non amavit nos Christus ore solum delicato, ad columnam, ad iudicium tribunalia, ad crucem sui specimen amoris præbuit, amorem à nobis similem deposcit, robustum & pati omnia paratum.

veris concuti, quàm divitiis extolli.

Deliciarum gentis humana partis tertia finis.

N O E

ARCHITECTVS ARCÆ

IN

DILUVIO NAVARCHVS.

CAPVT. I.

6. 19

Primum diluuii principium, multiplicatio hominum, & flagitiorum.

OGATVS SOCRATES, STOBÆO teste, quid esset felicitas, sapienter in hunc modum respondens, Felicitas, inquit, est voluptas, quam non sequitur poenitudo. Si terrarum orbem lustremus, & omnes ubique voluptates probe delibemus, non inuenimus ullam è caducis omnibus, quam denique non sequatur presso pede poenitentia, sed plerumque nimis sera. Denique voluptatum affectus Paulinum illud iure obijciunt: *Quem ergo fructum habuistis tunc, in quibus nunc erubescitis?*

Ævo Noëmi conviviis & voluptatibus tradebant vitam, nemo non helluabatur, totus orbis lasciviebat, moribus ubique terrarum corruptissimis. Quod ingemiscens Christus, *Sicut erant, inquit, in diebus ante diluuium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes usque ad eum diem, quo intravit Noë in arcam, & non cognoverunt, donec venit diluuium, & tulit omnes. Maxima tunc Dei oblivio ubiq; locorum fuit. Vnus atque unus Noë, quod de Tobia dicitur, Memor erat Domini in toto corde suo. Noë vir iustus cum Deo ambulavit. Dei præsentia locis omnibus assidue cogitata, in tantâ scelestum colluvie servavit illum velut unicum in denso & horribili veprete rosam.*

Hanc orbis gemmam Noëmum orbi dabimus redivivum, unâ cum arcâ annuo omnium animantium stabulo, & diluio humanæ gentis sepulchro. Totis divinis litteris vix quidquam, putem, adeò divinam bonitatem ac misericordiam unâque justitiam & æquitatem summam sub oculos ponit. Primum est, quod sacri codices dictioni offerunt: *Cumq; cepissent homines multiplicari super terram, & filias procreassent. Hic principium interitûs declarandum.*

IN turbis semper turbæ; magnus populus, grandis tumultus; multi homines, multa sæpenumero vitioꝝ colluvies. Cœperunt homines multiplicari super terram, simul & libidinum illecebræ. Multiplicati fuerunt etiam ante diluuium, sed non in eam hominum frequentiam. Ante orbis eluuiem ab orbe cœdito pæne duo millia annorum fluxerunt; quo quidem tempore gens humana plurimè auxit numero; nunc in immensam ferè multitudinem excrevit, sed pari ferè passu succrevit nequitia. Multiplicationem hominum multiplicatio flagitiorum comitabatur, idque Enochis ævo circa septimam ab Adamo & Setho generationem. Hic omnia in pessum tuere cœperunt.

Verè cecinit Hebræus vates Isaias: *Multiplicasti gentem, non multiplicasti lætitiâ. Multi homines, multa scelera. Idem in Ægypto videre fuit, ubi stirps Jacob in eum numerum excrevit, ut in emigratione sexcenta millia virorum bellicolorum sint censa feminis, liberis, senibus, ancillis, famulis in hunc numerum minime relatis. Rex Ninus anno à diluio ducentesimo quinquagesimo imperare cepit, quo tempore ita aucti sunt homines, ut in solo Nini exercitu decies septies centena millia peditum, ducenta millia equitum, decem millia falcatorum currum numerarentur: quod Diodorus Sicus testatur. Multiplicasti gentem, non multiplicasti lætitiâ. De hoc humanæ gentis argumento disserens Iosephus, Qui prius certatim, inquit, virtutem exercuerant, postea duplo majori studio malitiam confectabantur.*

Hoc bono Numini supra quàm dici potest, displicet, suis nos beneficiis tam turpiter abuti, suâ nos bonitate fieri pejores. Atqui scivit Deus, inquit, hoc futurum. Ita sanè scivit & Christus Iudam fore proditorè & furem, eum tamen in Apostolum elegit. Hæc Dei mirissima bonitas est & clementia, ut ea se retardari non sinat ab humanâ nequitia. Neque verò decet Deum propterea parciozem esse ad benefaciendum, quantumvis ejus beneficiis abutantur homines in Dei contemptum, suumque exitium. Quod expendens Ambrosius: *Secuturo, inquit, diluio non debuit estimari desuisse gratiam secunditatis illi generationi, quam diluvia*

Ioseph. l. 1. Antiq. c. 3.

Isa. c. 9. v. 3.

Diodor. l. 3. cap. 2.

Bonitas & Dei clementia nõ retardatur ab humanâ nequitia. Ambros. 10. 4. l. de Arcâ & Noë c. 3. pag. 141. diluvia